

Kahe laine vahel

Ian Meadows

SOLASTALGIA JA KLIIMAÄREVUS

☛ “Solastalgia” on austraalia keskkonnafilosoofi **Glenn Albrechti** 2005. aastal käiku lastud uudissõna, mida ta kasutas, et kirjeldada eksistentsiaalset valu ja identiteedikriisi, mis tekib keskkonnamuutusi isiklikult läbi elades, kui kodutunne asendub järk-järgult võõristusega. Kas kõlab tuttavalt? Nüüdseks kasutatakse terminit selle kodumaal Austraalias kliinilises psühholoogias ja seda võetakse arvesse tervisepoliitika kujundamisel. [---] Ka mujal maailmas esineb seda nii akadeemilistes, loomingulistes, sotsiaalsetes kui ka juriidilistes kontekstides.

[---]

Albrechti “solastalgia” definitsioonis on tähtis ka endeemiline kohataju. Mõiste struktuurane sarnasus “nostalgiaga” ei ole juhuslik: kui “nostalgia” viitab kodust eemal tekkivale igatsusele, siis “solastalgia” on igatsus, mis tekib kodukeskkonnas pidepunkti kaotades.

[---]

Albrecht on liitnud ladinakeelse sõna *sōlācium*, mis tähendab lohutust ja tröösti, kreekakeelse tüvega *-algia*, mis märgib valu, leina ja kurbust. Lohutuse ja tröösti kaotamise valu peegeldab korruga materiaalselt ja vaimset maailma. “Solastalgia” on ühtaegu keskkonna- ja sotsiaalse õigluse teema, mis põhineb inimese suhtel nii maastiku kui ka teiste inimestega. Selles on ilmajäämise tunnet, igatsust ja jõuetust muutustele vastu hakata.

Saara Mildeberg “Puust ja punaseks” – Mürileht 21.02.2022

<https://www.muurileht.ee/puust-ja-punaseks-solastalgia/>

☛ Järgmise saja aasta jooksul kaotavad kõik vee elemendid samal ajal tasakaalu. Liustikud sulavad, mis kergitab ookeane, pH-taseme tasakaal kaob. Igikelts, vihm ja lumi, aastaajad, see kõik lüüakse samal ajal uppi.

Meil on nende asjade vastu karjaimmunitet tekkinud.

Kuidas see asi jälle huvitavaks muuta? Sest see kõik on nii pingeline, et inimesed ei taha seda kuulda. Väljakutse seisneb selles, et kuidas see teema jälle uueks muuta?

Vähemasti on meil tuleviku puhul sõnaõigus. Ja ma usun, et meil on piisavalt informatsiooni

ja intelligentsust ja võimet, et langetada tervemõistuslikke valikuid. Meid ei tuleks karmi teaduse eest säästa. Mõnikord teadlased arvavad, et nad säästavad meid, kui ei ütle, et selle jätkudes tabab meid hukatus. Minu arust on see väga tähtis info. On neid, kelle arvates selle kuulutamine halvab inimesi, aga ajalugu ei ütle meile, et väljakutsed halvavad inimesi. Väljakutsete tekkides näitavad inimesed end tihti parimast küljest.

Niisiis ma arvan, et me ei peaks olukorda ilustama. See võib tegevusetust põhjustada. Kliimaärevus tähendab seda, et sa saad sellest teadusest aru ja elad ühiskonnas, mis ei arene piisavalt kiiresti.

“Andri Snær Magnason: meid ei tuleks karmi teaduse eest säästa” – ERR 03.07.2023

<https://kultuur.err.ee/1609024223/andri-sn-r-magnason-meid-ei-tuleks-karmi-teaduse-eest-saasta>

👉 Kujutage ette järgmist stseeni õudusfilmist. Tüüpilise toidupoe puuviljalett. Inimesed täidavad rahulikult oma ostukorve, taustal kostab ragisevatest kõlaritest mahe muusika. Aknast paistab ebatavaliselt soe detsembripäev. Kõik on igati rahulik. Kaamera läheneb aegamisi kliendile, kes parasjagu endasse süvenenult parimat pomelit otsib. Tavaliselt ütleks pealelugeja sel hetkel midagi stiilis: “Ja tal pole õrna aimugi, mis õudusi varsti juhtuma hakkab.” Aga meie film on pisut teistsugune. Stseen on identne, kuid jutustaja lausub hoopis: “Ja ta teab täpselt, mis õudusi varsti juhtuma hakkab.”

Meie peategelasel on ökoärevus – krooniline hirm saabuva keskkonnahukatuse ees. Võib-olla on tegu ühega nendest 11 000 teadlasest, kes on hoiatanud maailma kliimakriisist tulenevate “sõnulsetamatute kannatuste” eest. Või on õigustatud suure mure põhjuseks mõni kriitiline keskkonnaparameter, olgu selleks mullastik, veestik või elurikkus. Kui levinud selline psühholoogiline seisund aga tegelikkuses on ning kuidas hoida vaimset tervist, kui ka endal kipuvad sümptomid avalduma?

Madis Vasser “Kuidas ökoärevusega rahu teha” – Mürileht 09.12.2020

<https://www.muurileht.ee/keskkonnakolumn-kuidas-okoarevusega-rahu-teha/>

Isegi need, kes jälgivad ilmastikunähtuste mõjusid kaugelt, kogevad kliimaga seotud vaimset traumat. "Ma ei tea ühtegi teadlast, kellel poleks esinenud emotsionaalset reaktsiooni, mõeldes sellele, millest me ilma jääme," ütles Camille Parmesan, kes pälvis 2007. aastal koos Al Gore'iga Nobeli rahupreemia. Veebiväljaanne Grist nimetas seda ilmingut kliimaga seotud depressiooniks, ajakiri Scientific American aga "keskkonnaleinak". Kuigi maailmalõpust mõtleivate inimeste südamevalu võib tunduda loomulik, eriti siis, kui nende hoiatusi peaaegu täielikult ignoreeritakse, näitab see ka seda, mis ootab ees ülejäänud maailma, kui kliimamuutustega kasnevad kahjud aeglaselt üha laiemaid piirkondi puudutavad. Kliimateadlased, kellest paljud kogevad suurt vaimset stressi, on selle ettekuulutajad.

David Wallace-Wells "Elamiskõlbmatu maa. Elu pärast kliima soojenemist". Tõlk Kerli Hurt. Rahva raamat, 2022, lk 150.

➤ *[S]elleks, et ökotsiidi kurssi tagasi pöörata, peame võib-olla teadlikult valima tervendava tee. Me ei saa loota, et kokkuvarisemine meid selleks sunnib. Selleks, et seda valida, peame muutma tingimusi, millest lähtuvalt me valime. Nende tingimuste muutmiseks peame rakendama teistsugust majandussüsteemi ja loodusest arusaamist ning, mis veel olulisem, me peame taastama oma võime tunda empaatiat. Seega ei saa keskkonna seisundi halvenemist ja kliimamuutust lahutada sotsiaalsest, majanduslikust ja isiklikust tervenemisest.*

Charles Eisenstein "Kliima. Uus lugu". Tõlk Kaido Kangur. Tallinn: Postimees, 2022, lk 192–193.

